

Klasa: 022-03/13-01/200
Urbroj: 50301-04/12-13-2

Zagreb, 3. listopada 2013.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članaka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Miranda Mrišića, dr. med., ministra rada i mirovinskoga sustava, Božidara Štubelja, zamjenika ministra rada i mirovinskoga sustava, te Mirjanu Rađenović, pomoćnicu ministra rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM
OSIGURANJU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, listopad 2013.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 102/98, 127/2000, 59/2001, 109/2001, 147/2002, 117/2003, 30/2004, 177/2004, 92/2005, 43/2007 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/2007, 35/2008, 40/2010 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/2010, 130/2010 - pročišćeni tekst, 61/2011, 114/2011 i 76/2012), u sustav provedbe obveznog mirovinskog osiguranja na temelju međugeneracijske solidarnosti (I. mirovinski stup) u sve faze poslovnih procesa ugrađene su i provode se prethodne (ex ante) kontrole radi osiguranja zakonitosti i pravilnosti odluka i drugih akata, posebice rješenja kojima se u upravnom postupku rješava o pravima na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja. Unatoč tome, nerijetko se naknadnim (ex post) kontrolama u sustavu otkrivaju pogreške, nepravilnosti i prijevare koje za posljedicu imaju nepripadnu isplatu primanja iz mirovinskog osiguranja, na štetu državnog proračuna.

Navedeni problem posebno je izražen i učestao u slučajevima kada se pri rješavanju o pravu iz mirovinskog osiguranja utvrđuje invalidnost, tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad članova obitelji, s obzirom na činjenicu da medicinska dokumentacija na temelju koje ovlaštene vještaci daju nalaz i mišljenje nastaje izvan sustava mirovinskog osiguranja. To otežava provjeru vjerodostojnosti dokumentacije, odnosno olakšava eventualne nezakonitosti u smislu pojave nevjerodostojne medicinske dokumentacije.

Praćenjem rada i kontrolom postupanja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod), u postupku utvrđivanja invalidnosti utvrđeno je da se povećava broj zahtjeva za priznanje prava na temelju invalidnosti, kao i broj prijava nezadovoljnih osiguranika koji izražavaju sumnju u pravilnost medicinskog vještačenja, što povećava broj zahtjeva Državnog odvjetništva za provjeru medicinske dokumentacije koju ispostavljaju zdravstvene ustanove, kao i provjeru postupka priznanja prava.

Kako bi se isključili pokušaji svake vrste zloupotrebe medicinske dokumentacije, ovim zakonskim prijedlogom utvrđene su sve postupovne pretpostavke kojima se može kontrolirati jesu li ostvarena prava priznata na temelju cjelovito utvrđenog stanja radne sposobnosti, te kontrolirati kontinuitet liječenja i dijagnoze bolesti. Radi otklanjanja sumnje da su prava na osnovi invalidnosti ostvarena na temelju nevjerodostojne medicinske dokumentacije, uspostavljena je suradnja s kontrolorima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, koji na zahtjev Zavoda provjeravaju vjerodostojnost medicinske dokumentacije i utvrđuju da li ju je izdala mjerodavna institucija, da li je propisno protokolorirana, te postoji li kontinuitet u liječenju pri ugovornim subjektima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i dr.

Osim toga, u praksi se pojavljuju slučajevi nemogućnosti provjere činjenica o kojima ovisi opseg ili korištenje prava iz mirovinskog osiguranja zbog nesuradnje korisnika sa Zavodom i nedostavljanja potrebnih podataka ili isprava, kao i slučajevi namjernog zatajivanja smrti korisnika mirovinskih primanja radi nastavka isplate neovlaštenoj osobi. Pronalaze se i slučajevi dugogodišnjih nepripadnih isplata, što uzrokuje značajne štete državnom proračunu.

Predloženim zakonom omogućuje se učinkovitiji nadzor i kontrola korištenja prava iz mirovinskog osiguranja i na mirovinsko osiguranje, te isplate svih mirovinskih primanja. Također, uvodi se potpuniji nadzor i kontrola rada postupanja ili rješavanja o upravnim stvarima u postupcima u kojem je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor. Ovo je osobito značajno zbog toga što su prava iz mirovinskog osiguranja dugotrajna prava te njihova nepripadna isplata može uzrokovati velike štete državnom proračunu.

Također, budući da je Vlada Republike Hrvatske, na temelju članka 1. Zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 108/2012) navedenu problematiku uredila Uredbom o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 112/2013), predlaže se prestanak važenja navedene Uredbe.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona nisu potrebna dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno odredbi članka 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), predlaže se donošenje ovoga zakona po hitnom postupku, iz osobito opravdanih državnih razloga. Naime, predloženim dopunama postiže se ušteda sredstava državnog proračuna provođenjem učinkovitijeg nadzora i kontrolom korištenja prava iz i na mirovinsko osiguranje te isplate svih mirovinskih primanja, odnosno otklanjanjem uočenih nepravilnosti.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 102/98, 127/2000, 59/2001, 109/2001, 147/2002, 117/2003, 30/2004, 177/2004, 92/2005, 43/2007 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/2007, 35/2008, 40/2010 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/2010, 130/2010 - pročišćeni tekst, 61/2011, 114/2011, 76/2012 i 112/2013), u članku 87. iza stavka 2. dodaju se novi stavci 3. i 4. koji glase:

"(3) Korisniku mirovine, odnosno novčanog primanja iz mirovinskog osiguranja koji na zahtjev Zavoda u ostavljenom roku ne dostavi ispravu ili podatak potreban prema posebnim propisima za isplatu tih primanja, obustavit će se isplata primanja ako Zavod do tog podatka, odnosno isprave ne može doći službenim putem.

(4) Podatak, odnosno ispravu iz stavka 3. ovoga članka Zavod može tražiti u roku koji ne može biti kraći od 30 dana."

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 5.

Članak 2.

Iza članka 92. dodaje se članak 92.a koji glasi:

"Članak 92.a

(1) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti provodi nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja o upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka provodi provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja."

Članak 3.

U članku 113. iza stavka 2. dodaju se novi stavci 3., 4. i 5. koji glase:

"(3) U postupku nadzora i kontrole iz članka 92.a ovoga Zakona, Zavod može obavljati kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju invalidnosti, tjelesnoga oštećenja ili opće nesposobnosti za rad članova obitelji tijekom korištenja tih prava.

(4) Ako se korisnik prava ne odazove na kontrolni pregled iz stavaka 2. i 3. ovoga članka na koji je uredno pozvan, a za to nema opravdane razloge (bolest, smrt člana obitelji, neodgodivo putovanje i drugi opravdan razlog), obustavlja se isplata mirovine, odnosno novčanog primanja iz mirovinskog osiguranja s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate.

(5) Isplata obustavljenog mirovinskog primanja ponovo će se uspostaviti od dana obustave isplate, a najviše za 12 mjeseci unatrag, računajući od prvoga dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojemu je obavljen kontrolni pregled."

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 6.

Dosadašnji stavci 4. i 5. brišu se.

Članak 4.

Iza članka 122. dodaje se članak 122.a koji glasi:

"Članak 122.a

(1) Pravomoćno rješenje o pravu na mirovinsko osiguranje ili iz mirovinskog osiguranja može se izmijeniti novim rješenjem ako je prvim rješenjem povrijeđen zakon, pravni propis Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili opći akt Zavoda na štetu osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

(2) Novo rješenje donijet će se i kada se sazna za nove činjenice koje utječu na pravo osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine koje su nastale nakon pravomoćnosti rješenja ili u slučaju kada je upravni sud zauzeo za stranke povoljnije pravno stajalište.

(3) Prava utvrđena novim rješenjem donesenim prema stavcima 1. i 2. ovoga članka pripadaju od prvoga dana idućeg mjeseca nakon donošenja rješenja ako je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, odnosno od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine."

Članak 5.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 112/2013).

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Ovom odredbom omogućena je obustava isplate mirovinskih primanja u slučajevima kada Zavod ne može pribaviti službenim putem podatak ili ispravu potrebnu za isplatu mirovinskog primanja, a stranka ih ne dostavi u ostavljenom roku. Primjerice, Zavod ne može pribaviti osobni identifikacijski broj (OIB) od pojedinih korisnika mirovinskih primanja niti od Porezne uprave Ministarstva financija, koja je nadležna za dodjelu OIB-a, te se zbog toga isplata mirovinskih primanja preko tekućih računa banaka, odnosno na kućne adrese tih korisnika ne može u cijelosti korigirati.

Uz članak 2.

Navedenom odredbom uvodi se potpuniji nadzor i kontrola rada postupanja ili rješavanja o upravnim stvarima u postupcima u kojem je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor. Naime, ovom odredbom uvodi se mogućnost da Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti provodi nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja o upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor. Također, uvodi se i mogućnost da Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda u postupku navedenog nadzora i kontrole provede i provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 3.

Uvodi se mogućnost kontrolnog pregleda radi nadzora i kontrole utvrđenih prava na temelju invalidnosti, tjelesnog oštećenja ili opće nesposobnosti za rad članova obitelji tijekom korištenja tih prava, bez vremenskog ograničenja. Ako se korisnik ne odazove na kontrolni pregled na koji je uredno pozvan, a nije opravdao razlog nedolaska, obustavlja mu se isplata priznatog prava s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate. Isplata obustavljenog mirovinskog primanja ponovo će se uspostaviti od dana obustave isplate, a najviše za 12 mjeseci unatrag, računajući od prvoga dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je obavljen kontrolni pregled.

Uz članak 4.

Propisuje se mogućnost da se pravomoćno rješenje o pravu na mirovinsko osiguranje ili iz mirovinskog osiguranja izmijeni novim rješenjem ako je prvim rješenjem povrijeđen zakon, pravni propis Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili opći akt Zavoda na štetu osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine. Novo rješenje donijet će se i kada se sazna za nove činjenice koje utječu na pravo osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine, a koje su nastale nakon pravomoćnosti rješenja ili kada je upravni sud zauzeo za stranku povoljnije pravno stajalište. Prava utvrđena novim rješenjem pripadaju od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja ako je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, odnosno od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

Uz članak 5.

Uređuje se da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 112/2013).

Uz članak 6.

Ovom se odredbom propisuje stupanje na snagu ovoga Zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE DOPUNJUJU

Članak 87.

- (1) Mirovine i ostala novčana primanja iz mirovinskog osiguranja utvrđuju se u mjesečnoj svoti i isplaćuju unatrag.
- (2) U slučaju smrti korisnika mirovine, dospjela mirovina i ostala primanja pripadaju do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je korisnik umro.
- (3) Dospjela primanja iz stavka 1. i 2. ovoga članka, koja nisu isplaćena zbog okolnosti koje je izazvao korisnik primanja, kao što je nedostavljena obavijest o promjeni adrese, nedostavljena potvrda o životu ili neobnovljena punomoć i drugo, mogu se naknadno isplatiti najviše za 12 mjeseci unatrag, računajući od dana podnošenja zahtjeva za isplatu.

Članak 113.

- (1) Kada se pri rješavanju o pravu iz mirovinskog osiguranja utvrđuje invalidnost, tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad članova obitelji, nadležna ustrojstvena jedinica službe Zavoda koja rješava o pravu utvrđuje te činjenice na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka.
- (2) Nalazom i mišljenjem koje daju ovlašteni vještaci u slučaju utvrđivanja invalidnosti iz članka 34. stavka 1. ovoga Zakona obvezno se utvrđuje da se kontrolni pregled mora obaviti najkasnije u roku od 4 godine od dana utvrđene invalidnosti.
- (3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, a u slučaju utvrđivanja invalidnosti na temelju medicinske dokumentacije dostavljene od inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja koji nije utvrdio i obvezu kontrolnog pregleda korisnika invalidske mirovine, može se odrediti da navedeni korisnik ne podliježe kontrolnom pregledu.
- (4) Kontrolnom pregledu ne podliježe korisnik prava na temelju invalidnosti nakon navršene 65. godine života.
- (5) Ako se korisnik prava na temelju invalidnosti ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 2. ovoga članka na koji je uredno pozvan, prestaje pravo na temelju invalidnosti s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja.